

ОБРАЗАЦ
за примедбе, предлоге и сугестије у вези са Нацртом закона о изменама и допунама Породичног закона

Име и презиме заинтересованих учесника: Владимир Антић, дипл. правник, Игор Бошњаковић, дипл. правник

Назив државног органа, јавне службе, стручне јавности (организације, односно институције – уколико се прилог подноси испред организације или институције):

Удружење правника социјалне заштите „Аргумент“

Контакт телефон:

0605244625

E-mail:

pravni.argument@gmail.com

Датум: 6.4.2026. године

Примедбе у односу на Нацрт закона о изменама и допунама Породичног закона

Нацрт Породичног закона не садржи дефиницију породице, што представља пропуст имајући у виду назив и садржај закона. Предуслов уређивања породичних односа је увести јасну дефиницију породице.

Нацрт Породичног закона у делу о старању о детету не решава део практичног проблем у делу права родитеља на обавештење о детету, а у вези са различитим праксама Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности и Заштитника грађана, које праксе и прописе такође треба узети у обзир и усагласити одредбе Породичног закона, како би избегли њихову колизију.

Нацрт Породичног закона у делу о чувању и подизању детета оставља недоумице ко процењује лице коме се поверава дете, којим актом се то чини, да ли се прикупља документација и сл.

Нацрт Породичног закона не садржи прецизну одредбу која би дефинисала права живог родитеља у односу на дете у случају смрти другог родитеља који је по основу одлуке суда сам вршио родитељско право. У пракси то доводи до породичних сукоба и судских спорова око повере детета, те се један губитак претвара у већу породичну трагедију у којој највише губи дете.

Породични закон превисоко одређује старосну доб усвојитеља. Имајући у виду негативни тренд смањења броја усвојења, те све каснијег заснивања породице и одлучивања на проширење породице, смањење репродуктивног здравља грађана и чињенице да се велики број парова одлучује на усвојење тек у каснијим годинама и након неуспешних покушаја вантелесне оплодње, оваквим законским одредбама се значајно смањује шанса за реализовање усвојења и трајнијег решавања статуса деце без родитељског старања.

Нацртом Закона нису обухваћене нити међане одредбе које се тичу управљања и располагања имовином. Будући да се матрија управљања и располагања имовином јако усложнила, да су се вредности имовине повећале, сматрамо да је неопходно наведену област ближе уредити кроз посебан правилник који ће се бавити тим питањима.

Предлози и сугестије на Нацрт закона о изменама и допунама Породичног закона

У ЧЛАН 2. као нови први став Нацрта Закона додати следећу дефиницију породице:

"Породица је животна заједница детета без обзира на узраст детета, са оба или једним од родитеља или другим одраслим лицем, које се стара о детету, има одређене обавезе и права према детету у складу са овим законом."

Образложење: Породични закон садржи дефиницију брака, али не садржи дефиницију породице, што представља пропуст имајући у виду назив и садржај закона. Предуслов уређивања породичних односа је увести јасну дефиницију породице. Тренутно, једина одредница која постоји је члан 197. али и она не даје дефиницију, већ само одређује круг сродника у контексту насиља породици, не у контексту читавог закона.

Предложеном дефиницијом ставили бисмо дете у фокус читавог Закона, јер нема породице без детета, већ једино брачне и ванбрачне заједнице, што је познат модел у упоредној пракси.

ЧЛАН 68. СТАВ. 3. Нацрта Закона изменити и додати став 4) тако да гласе:

„Родитељи имају право да добију сва обавештења о детету од образовних установа, установа социјалне заштите и пружаоца здравствене заштите, без обзира који од њих врши родитељско право.

Родитељ који је лишен родитељског права у делу на које се односе тражене информације исте може добити само уз сагласност родитеља који врши родитељско право.“

Образложење: Остављањем тренутног решења и даље се не решава практични проблем различитих пракси Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности и Заштитника грађана. Према првом, право на та обавештења имају само родитељи који врше родитељско право, док по другима оба родитеља имају право на те информације.

ЧЛАН 69. СТАВ. 3. Нацрта Закона изменити и додати ставове 4) и 5) тако да гласе:

„Родитељи могу привремено поверити дете другом лицу само ако су сигурни или имају знања да ће то лице своју обавезу вршити у складу са родитељским обавезама.

Лице коме се дете привремено поверава, по правилу, бира се из породичног окружења.

За привремено поверавање детета старијег од десет година неопходна је његова сагласност.“

Образложење: Овако остављена формулација потпуно оставља недоумице – ко процењује лице коме се поверава дете, којим актом се то чини, да ли се прикупља документација... Верујемо да је намера законодавца да у савременим условима честих миграција, брзих и поврмених послова, овај институт буде намењен за привремено регулисање статуса детета у тим ситуацијама, те су у складу са тим дати предлози измена.

У ЧЛАН 77. Нацрта Закона додати тачку 6):

„Ако родитељ који по одлуци суда сам врши родитељско право премине, родитељско право припада другом родитељу уколико није лишен родитељског права.“

Образложење: Дакле родитељско право живог родитеља би било успостављено у пуном обиму "ipso jure" и без покретања новог судског поступка за измену одлуке о повери. Оваква одредба би довела до правне и фактичке извесности и сигурности за дете и уједначила би праксе поступања органа у овој ситуацији, које значајно одступају.

У пракси неретко родитељ коме дете након развода брака није било поверено, у случају смрти другог родитеља коме је дете било поверено на самостално вршење родитељског права, мора доказивати своје родитељско право и неретко водити

нови судски поступак за поверу. Овим би спречили трајније нарушавања односа са тазбинским сродницима који желе задржати дете и предупредило могуће судске спорова у вези са повером, након што дете изгуби једног родитеља.

ЧЛАН 99. СТАВ 1 ТАЧКА 1) Нацрта Закона бристи и дефинисати на следећи начин:

"Усвојилац може бити само пунолетно лице које је најмање 18 година старије од детета."

Алтернатива: из постојећег члана брисати речи **"нити већа од 45 година"**, тако да Члан 99. став 1 тачка 1) Нацрта Закона гласи **„Разлика у годинама између усвојитеља и усвојеника не може бити мања од 18 година“**.

Образложење: Овим изменама би се повећале шансе деце без родитељског старања за усвојење и олакшала процедура у смислу потребних сагласности министра у случају да је разлика у годинама већа. Такође, познат модел у упоредној пракси.

У ЧЛАН 125. став 6) Закона додати речи „као и начине процене вредности имовине штићеника“ тако да гласи:

„(6) Начин рада, састав и финансирање сталне комисије, као и начине процене вредности имовине штићеника прописује министар надлежан за породичну заштиту.“

Образложење: У пракси поступања сталне комисије за попис и процену органа старатељства, одредба у вези са проценом вредности имовине штићеника показала се неспроводива. Чланови комисије немају потребних алата и стручних знања за процену вредности покретне и непокретне имовине. Такође, орган старатељства најчешће нема основа ни финансијских позиција за ангажовање стручњака и вештака потребних струка за процене вредности имовине штићеника, због чега се ова радња најчешће не реализује, те је неопходно ову област детаљно регулисати посебним подзаконским актом (правилником).

У ЧЛАНОВЕ 139, 140. и 193. Нацрта Закона додати нови став који би гласио:

„Начин управљања и располагања имовином штићеника или малолетне деце за које је потребна претходна сагласност органа старатељства, биће детаљније регулисана посебним правилником“.

Образложење: Како овим предлогом Нацрта Закона нису обухваћене нити мењане одредбе које се тичу управљања и располагања имовином, сматрамо да је неопходно наведену област ближе уредити кроз додатни правилник који ће се бавити тим питањем. Јако је важно разумети да се матрија управљања и располагања имовином значајно усложнила, да су то предмети са огромним вредностима и неопходно је детаљно уредити ту материју.

ЧЛАН 146. СТАВ. 7. Нацрта Закона изменити тако да гласи:

„Судија је дужан да саслуша лице према коме се води поступак за ограничење основне способности, његовог старатеља, односно привременог заступника, предлагача и друга лица која могу да дају потребна обавештења о функционисању, понашању и способностима за самостално доношење одлука лица према коме се води поступак.“

Образложење: Предлажемо да се уместо речи „суд“ користи реч „судија“. Сматрамо да је питање организирања пословне способности јако важно и да ту радњу може да изведе само судија. Ово би уједно био пут ка измени и Закона о извршењу и обезбеђењу, где судије користе формулацију „суд“ како се не би појављивали и учествовали на извршењима код издвајања и предаје деце.

ЧЛАН 272. СТАВ. 4. Нацрта Закона изменити тако да гласи:

„(4) Одлука којом се уређује начин одржавања личних односа детета са родитељом са којим дете не живи, односно са сродницима и другим лицима која га везује посебна блискост мора да садржи: учесталост дневног, недељног и месечног одржавања личних односа, верске и државне празнике, рођендан детета, годишње одморе и друге релевантне догађаје за дете и странке, као и начин преузимања и враћање детета за време одржавања личних односа.“

Образложење: У новоунетом ставу 4) овог члана се наводе делови одлуке суда којом се уређује начин виђања детета са родитељем са којим не живи. Указујемо да се у том делу крије семантичка замка у делу одредбе - ВРЕМЕ, МЕСТО И НАЧИН ОДРЖАВАЊА ЛИЧНИХ ОДНОСА. Замка се састоји у томе што не могу све одлуке да имају место одржавања личних односа. Најпре у оним ситуацијама када дете проводи више дана код једног родитеља, одређивањем места ствара се нереално, несвсисходно очекивање да све те дане тај родитељ проведе на истом месту. Исто је и код виђања са децом вишег календарског узраста... Због тога сматрамо да се у формулацији треба више везати за место преузимања и враћања детета, док место, а донекле и начин одржавања контакта се морају другачије формулисати.

НАПОМЕНЕ:

- Примедбе, предлози и сугестије достављају се искључиво у форми овог обрасца,
- Примедбе, предлози и сугестије достављају се искључиво електронским путем преко Портала „е-Консултације” <https://ekonsultacije.gov.rs/>, путем електронске поште на e-mail адресу: javna.rasprava@minbpd.gov.rs или писаним путем на адресу: Министарство за бригу о породици и демографију, Булевар Михајла Пупина 2, 11070 Нови Београд, најкасније до 16. априла 2026. године.